

Özet

View

Dün Udemy’de gezerken, bir Çince dersi keşfettim. Buradakilerin hemen hepsini zaten biliyordum ama kendim bir müfredat bulmaya çalışmak yerine, böyle bir dersi takip etmenin daha iyi olacağına karar verdim. Ders de güzel anlatılmış, Felix ve Ann gayet ilgi çekici ders anlatıyor.

Artık böyle konulara çalışırken, 3-5 dakika ders dinleyip, sonra aklımda kalanları yazıyorum. Eğer aklımda bir şey kalmamışsa veya boşluklar varsa, dönüp tekrar seyreliyor ve o boşlukları dolduruyorum. Bugüne kadarki en iyi çalışma sistemlerimden biri oldu, bunu sınıfta yapmak biraz zor olduğu için geç keşfettim, çünkü bir yandan hocayı dinleyip, 10 dakika sonra *hocam bir durun, notları alayım devam edersiniz* deme imkanı yok. Videoların en önemli faydası bir bu, bir de istediğiniz kadar tekrar seyredebiliyor olmak.

Burada *Çince* olarak geçen, en yaygın ve resmi olan Mandarin Çince’si. Diğerlerinde de bildiğim kadarıyla yazılışlar aynı ancak telaffuz değişiyor.

Bu sayfaya öğrendikçe bir şeyler ekleyeceğim.

1, 2, 3

İlk üç sayıyı yazması kolay. Bir yatay çizgi, iki yatay çizgi, üç yatay çizgi.

一 二 三 = 1 2 3

yi1, er4, san1

一 Q & 一

Muhtemelen Thank You’yu “san qu” diye telaffuz etmekten doğmuş bir *argo* imiş. *Teşekkür ederim* demek.

一 xie xie, ise gerçek Çince *teşekkür ederim* demek. Söylenişi Türkçe’deki bir küfrü andırıyor ama zaten bize iyilik yapanlara karşı hislerimiz genelde kötüdür, değil mi?

一 - kou3

Ağız demek. Bir çok *birleşik kelimede* kullanılan bir sembol, aynı zamanda.

一 ağız dolusu anlamına geliyor, *bir ağız (dolusu)*

一一 bir ağız dolusu yemek

日 - rì4 - rì

Gün veya güneş demek. Bir çok karakterin temeli. Pencereden güneşin doğuşunu seyretmek gibi.

白 - bái - bái2

Beyaz. Bizdeki kelimenin *Arapça* kökenli olduğunu bilmesem, *Çince* ile akrabalık kurmaya çalışırdım.

冫 harfinin üstüne bir *damla* ekliyorsunuz. Kapağı açık bir çamaşır makinesi.

百 - bǎi3

冫 üzerine eklenen 一 ve *damla*. Sayı olan 100'ü ifade ediyor.

一百 一百一十

diye yazılabiliyor sayılar, 100 = yi1bai3, 200 = er4bai3, 300 = san1bai3.

中 - zhong1

Ağzın 冫 ortasına bir çubuk gelince *orta oluyor*.

王 - wang2 - wáng

Kral demek. 冫 'ın ortasına bir çubuk geçirince kral oluyor. Etrafa üç kolunu açmış bir korkuluk?

Çin'deki en bulunan soyadlardan biriymiş. Belki 100 milyon kişinin adı wáng olabilirmiş.

Burger King'in tercümesinin sonunda 冫 var.

玉 - yu4 - yù

Yeşim taşı. Kralın yanındaki yeşim taşından kılıç. Pek kullanılan bir kelime değil ama bunun üzerine inşa edilecekler var.

Aynı zamanda *değerli* de demek.

国 - guo2 - guó

Değerli yeşim taşının etrafına bir 国 yapınca, *ülke* anlamına geliyor.

Bunu diğer hecelerle birleştirip, ülke adları yapabiliyorsun.

美 - mei3

Güzel demek. En üstte iki *damla*, sonra bir *kral*, sonra bir *kişi* var, altında.

美国 - mei3 guo2

Güzel ülke demek. Bunu herkes kendi vatanı olarak yorumlayacak belki ama *aMei-rika* için kullanılan kelime bu.

英雄 - ying1 guo2

英雄 kendi başına kullanıldığında, *kahraman* demek. Bu ikisi birleşince *YING-iltere* için kullanılıyor. Bizdeki gibi İngiltere deyince, bütün Birleşik Krallığı anlıyorlar-mış.

国王 - guo2 wang2

Çince'de birleşik kelimelerde, *asıl* kısım sondaki. O sebeple 国王 *wang2 guo2* krallık demek ama 国 kral demek. 王 kendi başına da kral demek ama tek başına kullanıldığında, isim olarak çok yaygın olduğu için karışabiliyor-muş.

中国 - zhong1 guo2

Çin'in Çince'deki adı *Orta Ülke* anlamına geliyor, *zhong1 guo2* duyan yabancılar tarafından Çin'e çevrilmiş.

土耳其 - tu3 er3 qi2

Türkiye. Dikkatimi çeken Türkmenistan'ın 土库曼 (tu3 ku4 man4) olması. *Türk* adını tekrar etmemişler.

人 - 人 - 人 - 人

Ülke adlarının sonunda 人 - ren2 (kişi) geldiğinde, *Amerika kişi, İngiltere Kişi, Türkiye kişi* gibi, o ülkeli biri anlamına geliyor. 人 Türk demek yani.

人 - shi2

olmak fiili. *Ben Türküm* demek için 人 diyorsun. (wo shi tu er qi ren)

Bu fiille çok karşılaştık.

人 - ding1

Çivi. Çivinin çakılırken çıkardığı ses.

Çince'de *Tenten* için 人 (ding1 ding1) kullanılıyormuş.

人 - ding4

Bu karakterin başındaki i'ye benzer ideogram, *bilgi, enformasyon* anlamı katıyor. Kendi başına kullanılmıyor ama burada *çivi* 人 ile kullanılınca *yer ayırmak, rezerve etmek* anlamına geliyor.

人 - shou3

El anlamına geliyor. Şov ellerle yapılan bir şey, neticede.

人

İki el ancak bu *iki el* demek değil, *ikinci el* demek. *Kiralık* anlamında da kullanılıyor.

Neden *iki el* demek değil, çünkü *iki el* demek için *iki adet el* demek gerekiyor, araya bir kelime daha girecek.

人 - da4

İlk kısım, *el* radikali, yukarıda gördüğümüz 人 karakterinin sıkıştırılmış hali.

İkinci kısım *çivi*.

El-çivi el-çivi... vurmak, oynamak anlamına geliyor. Okunuşu da *ding1* 'e azıcık benziyor, da4, daha keskin bir da!

ㄅㄅ - bai4 bai

Birine el sallarken *dört elini* birden sallarsın ya, onun gibi. Bu da *baybay* anlamına geliyor.

Bunun bir de ㄅㄅ şeklinde yazılanı var, *beyaz beyaz* oluyor bu ama bu *argo* ve yukarıdaki *formel* imiş.

ㄉㄚ - dà

Büyük.

Genel olarak kelimelerin başına gelip, daha büyük cinsini gösteriyor. ㄉㄚ mesela *yetişkin* demek.

Etimolojisinde sanırım mağara resimlerinden bahsediliyor.

Ton Değişimleri

ㄅ normalde bu4 okunurken, ㄅ shi4'ün önüne geldiğinde, bu2 gibi okunuyor, bú.

Benzer şekilde ㄚ yi1, sayılarda 1. tonla okunurken, ㄚ ge3'ün önüne geldiğinde 2. tonla ve diğer tonların önüne geldiğinde 4. tonla okunuyor.

ㄒㄢ - xiao3

Küçük demek.

ㄒㄢ yani *büyük küçük* = *boyut* anlamına geliyor.

ㄉㄠ - dao1

Bıçak demek.

ㄉㄠ pala (macheté) anlamına geliyor. Büyük bıçak.

ㄋㄧ - nî

Sen. İkinci tekil şahıs. Hem özne, hem nesne vazifesi görüyor.

Yazılışı üç unsurdan: Üstte *bıçak* var, ㄋ sol taraftaki *kişi* ㄋ ve alttaki de *küçük ㄋㄋ

ㄅ - duo1 ㄅ - shao3

ㄅ çok demek. ㄅ az. Bir araya geldiklerinde, yani, ㄅㄅ ne kadar? demek için kullanılıyor. ㄅㄅ 'nun boyut sormak için kullanılması gibi, bu da miktar sormak için kullanılıyor.

ㄅ - qian2

Para demek. ㄅㄅㄅ kaç para? anlamına geliyor.

İki unsurdan mürekkep: Soldaki kısım ㄅ - jin1 metal, altın anlamına geliyor, sağdaki ise *kağıt kadar ince*.

ㄅ - kuai4

Ölçü kelimelerinden para için olanı. *Bu kaç para?* sorusunun cevabını verirken üç ㄅ para diyorsun ama genelde *para* yani ㄅ düşüyor, sadece ㄅ kalıyor.

ㄅㄅㄅ = ㄅㄅ = 3 Yuan.

ㄅ - nü3 (nv)

Kadın veya kadınlar.

Kadın kişisi için ㄅㄅ ve kraliçe için ㄅㄅ kullanılıyor. Kız evlat için ㄅㄅ kullanıldığını önceki çalışmalardan hatırlıyorum.

Erkeklerle mahsus isimleri kadınlar için kullanmak gerektiğinde başına ㄅ geliyor.

ㄅㄅ - mei3 nü3

Güzel kadın hitap şekli olarak kullanılıyor. Telaffuzu neredeyse İngilizce *menu* kelimesine benziyor ve kadın garsonlara genelde bu şekilde hitap edebilirsiniz diyor.

Bizdeki *bağyana* nazaran hayli iyi bir hitap şekli.

ㄅ - ye4

Edat olan *de* anlamına geliyor. (Ben *de* geldim, sen *de* mi Brutus?)'deki edat. Buna *dahi* anlamında veya *bağlaç* diyorlar, çoğu durumda bağlaç değil, edat. Yan cümlecisi bağladığı haller çok daha nadir, *gördüm de geldim* gibi.

- 我想喝咖啡 Ben kahve istiyorum.
- 我也想喝咖啡 Ben de kahve istiyorum.

我 ve 我 ve 我 - ta4

Bunların hepsi aynı şekilde telaffuz ediliyor, o zamiri. İlki erkekler için (我+我) ikincisi kadınlar için (我+我) ve üçüncüsü hayvanlar için. Üçüncüsü nadiren kullanılıyor.

- 我想喝咖啡
- 我也想喝咖啡

我 - ge4

En genel ölçü kelimesi. Ölçü kelimeleri sayılardan ve işaret zamirlerinden sonra gelip, ismi niteliyor. Bizdeki 1 baş hayvan veya üç adet kalem gibi ifadelerdeki baş ve adet ölçü kelimesi mesela.

Pek çok ölçü kelimesi var, bunların en geneli 我 ve eğer ismin hangi kelimeyle ölçüldüğünü bilmiyorsanız, bunu kullanmak en iyisi.

- 三个人 : üç adam
- 八条 : sekiz adet üç

我

Kişi-orta demek. Burunla dudak arasındaki oyuk bölgeye bu ad veriliyor. Ben olsa *burun* için ayırırdım bunu.

我 - ma1

At. Okunuşu nedeniyle atla pek alakası olmayan soru edatı veya “anne” gibi kelimelerde de kullanılıyor.

我 - ma1ma

Annenin yazılışında bir 我 ve bir 我 var. “kadın at kadın at” yani.

大大 - da1ma

“Büyük kadın.” Bizde yabancılar için kullanılan “teyze”nin muadili. Büyüklük beden büyüklüğü, şişmanlık değil, yaşça büyüklük. 大大/meinü 15 yaşından, 40’lı yaşlara kadar kullanılırken, bundan büyükler için 大大 kullanılıyor.

大大大大

Anne atı azarlıyor mu?

Hepsinde *at* 大大 olan karakterler.

大大

Gerçekten mi? Öyle mi?

大大

İyi mi? Şunu şunu kararlaştırdık, **iyi mi?**

大 - ne

Sona geldiğinde *ne haber, nasıl?* anlamı veren soru yapıyor. 大大 mesela *senden ne haber?* anlamına geliyor.

大 - ba

Soru yerine “değil mi?” anlamı veren bir edat bu. 大大大大, “sen çinlisin, değil mi?” anlamına geliyor.

大大 - he1he1

Daha çok bizdeki *hıhı* gibi kullanılıyor, gülüyormuş gibi yapmak için. Diğer gülüş 大大’ya göre daha acayip durumlarda.

ㄎㄜ - ke3yi3

İngilizce *can* edatıyla benzer ve aynı anlama geliyor. ㄎㄜㄎㄜ yapabilir miyim? anlamına geliyor. Cevap verirken ㄎㄜ veya ㄎㄜㄎㄜ diye cevap vermek mümkün. İkincisi reddetmek için.

ㄕㄞ - shuai4

Yakışıklı demek. Şuayb isimli yakışıklı bir tanıdığım olsaydı onunla bağlardım ama böyle biri olmadığı için, *yokluğuyla* bağladım. ㄕㄞ

İlk kısım ㄕ nun *kısa* hali, ikinci kısım ㄞ *jin1* ise *kumaş* demekmiş.

ㄕㄞ sen yakışıklısın. ㄕ kullanılmıyor, ㄞ kullanılıyor.

ㄕㄞ - shuai4ge1

Beyefendi diye hitap etmek gerektiğinde *yakışıklı abi* kullanılıyor. ㄕㄞ ağabey demek. ㄕㄞ'ün muadili oluyor bu.

ㄉㄧ - di4di ve ㄞ - mei4mei

İlki küçük erkek kardeş, diğeri küçük kız kardeş. Bu kelimelerin her ikisi de cinsel organlar anlamına da geliyor. Dikkat!

ㄐㄞ - jiao4 ve ㄐㄞ - jiao4

İkisi de aynı telaffuz ediliyor: İlki *isimlendirmek* veya *isimlendirilmek* demek. İkincisi de *öğretmek*.

ㄐㄞEmre : Benim adım Emre

ㄐㄞEmre : Emre'ye öğretiyorum.

Sayı sistemi

9'a kadar sayıları öğrendikten sonra, sayıları üretmek çok kolaylaşıyor.

ㄕ / shi2: 10

ㄕㄞ : 11

ㄕㄞ : 12

你叫什么?

Adın nedir?

Sonuna 你 (isim) de gelebilir.

这是什么?

Bu karakter nedir? Hangi harf bu?

这是什么 bir şeyi işaret edip adını sormak için kullanılıyor.

为什么 - yin1

Sebep, maksat.

为什么 - yin1wei

Çünkü

为什么 - wei4shen2me

Neden?

打 - zi4 ve 打 da4zi4

打 Çin karakteri, harfi anlamına geliyor. Bu harflerine her birine 打 deniyor.

打 ise *vurmak* demek. Bu ikisi yanyana geldiğinde *tuşla yazmak* demek, *vur-harf* yani, harfzeden.

打打 de herhalde *harfzen*

能不能? - ke3yi3ma4

Yapabilir miyim? anlamına geliyor.

全部都!

Hepsi olur anlamına geliyor. 都 : hepsi demek, 可能 de *mümkün*.

ㄅㄚ - ba1ba

Baba demek. İki hece de aynı yazıldığı halde, ilki uzun, ikincisi kısa.

Kardeşler

ㄅㄚ /jie3jie3 : Abla

ㄅㄚ /mèi4mèi4 : Küçük kız kardeş

ㄅㄚ /dì4dì4 : Küçük erkek kardeş

ㄅㄚ /ge1ge1 : Abi

Hayvanlar**ㄒㄧㄝ - xie3 yazmak**

ㄒㄧㄝㄒㄧㄝ : Şiir yazıyorum

ㄉㄜ - de

Çince’de en çok kullanılan kelime buymuş. İki radikalden oluşuyor, sol taraf 讠 ve sağ taraf 勺 (kaşık).

İyelik bildirmek ve isimlerden sıfat yapmak için kullanılıyor.

ㄉㄜ ㄅㄚ : Annem

ㄉㄜ ㄅㄚ : Annen

İsimlerden sıfat yapması ise çok daha yaygın.

ㄉㄜ ㄅㄚ : beyaz kaşık

ㄉㄜ ㄅㄚ : yakışıklı amerikalı

ㄉㄜ ㄅㄚ : güzel kadın

ㄉㄜ ㄅㄚ : çok güzel bir çinli

Bazı durumlarda ㄉㄜ ㄅㄚ ’deki 讠 düşer ve ㄉㄜ olur.

Konuşma dilinde *tamam* için ㄉㄜ ve *iyi* için ㄉㄜ kullanılır.

Annem demek için de konuşma dilinde ㄉㄜ denir. ㄉㄜ ㄅㄚ çok uzun geliyor demek ki.

ㄝㄝ veya ㄝㄝ gibi, kelime sonunda kullanıldığında *tekit* bildirir. İlki *iyi* ikincisi *öyle, tamam* demek bunların.

ㄝㄝㄝㄝ gibi cümlelerde *o benim* demek.

ㄝ - duo1

Nasıl? demek için kullanılıyor.

ㄝㄝ ne kadar küçük? ㄝㄝ ne kadar büyük?

ㄝㄝㄝ : Kaç yaşındasın?

ㄝㄝㄝㄝ : 39 yaşımdayım.

ㄝ - sui4

Yaş belirten ölçü kelimesi.

ㄝ - xin1

Kalp. Duygularla ilgili pek çok kelimedede bulunan bir *radikal* Bunun bir de *sıkıştırılmış* hali var.

ㄝㄝ : Dikkatli olmak

ㄝ - pa4

Korkmak.

ㄝㄝㄝㄝ : Senden çok korkuyorum

ㄝ - ke4

Fiillerden önce geldiğinde *imkan* bildiriyor. İngilizcedeki “-able” eki gibi.

ㄝㄝ : Korkulabilir

ㄝㄝ - bu4yao

yapma demek için, *isteme* demek gibi.

ㄝㄝㄝㄝ : benden korkma

开 - kai1

Açmak.

开门 : (açkapı) Kapıyı açmak 开心 : (açkalp) Mutlu olmak 开头 : (açbaşla) Başlamak

开始 : 1, 2, 3 başla!

开瓶 : (vuraç) bir şişeyi açmak

关 - guan1

Kapatmak

关门 : kapıyı kapatmak 关心 : guan1xin1 : dikkat etmek, özenmek